

Cunoașteți-vă drepturile!
Intrarea în vigoare a noului Cod civil
Ocrotirea persoanei și dreptul familiei

Au trecut aproape cinci ani de când noul Cod civil a adus cu sine modificări majore cu privire la noțiunea de patrimoniu al persoanei, la modalitățile de ocrotire a persoanei fizice, precum și în materia dreptului familiei.

În cele ce urmează, vă propunem să vă informați în legătură cu principalele noutăți pe care le-a introdus Codul în domeniile mai sus enunțate și vă invităm să aflați cum puteți beneficia de aceste noi reglementări legale:

PROTEJAȚI-VĂ AFACEREA ȘI INTERESELE:

1. Constituirea patrimoniului de afectățune:

Art. 31, art. 2324 Cod civil

Dacă sunteți un întreprinzător, un comerciant sau un operator economic, dacă desfășurați o activitate autorizată de lege ori o profesie liberală, în mod independent (iar nu prin constituirea unei persoane juridice), aveți posibilitatea să vă organizați și să vă gestionați mai eficient activitatea, prin afectarea unei părți din patrimoniul dumneavoastră exercitării acestei activități. Vă puteți asigura astfel, în același timp, o protecție sporită a bunurilor din patrimoniul personal, inclusiv a bunurilor comune, deținute împreună cu soțul sau soția.

De asemenea, este bine să știți că anumite bunuri, chiar dobândite în timpul căsătoriei, pot deveni bunuri proprii ale soțului dobânditor, în măsura în care sunt destinate exercitării profesiei aceluși soț.

Întrebați notarul public despre patrimoniul de afectățune, precum și despre posibilitatea dobândirii în timpul căsătoriei, ca bunuri proprii, a mobilelor și imobilelor destinate exercitării profesiei!

2. Mandatul pentru incapacitate:

Art. 166, art. 170 Cod civil

Orice persoană poate fi pusă sub interdicție prin hotărâre judecătorească, atunci când se constată că aceasta nu mai are discernământul necesar pentru a se îngriji de interesele sale, aflându-se în stare de incapacitate. Prin hotărârea de punere

sub interdicție, instanța de tutelă va numi un tutore pentru ocrotirea incapabilului.

De la data intrării în vigoare a noului Cod civil, aveți dreptul de a alege o persoană care să vă apere interesele și care să se îngrijească de persoana și de bunurile dumneavoastră, pentru cazul în care, în viitor, nu veți mai avea discernământul necesar.

Desemnarea acestei persoane se poate face prin act autentic notarial (contract de mandat sau procură) și poate fi revocată oricând, fără consimțământul persoanei numite.

În cazul punerii sub interdicție a celui care a desemnat o persoană pentru a-i apăra interesele în caz de incapacitate, instanța de judecată va numi ca tutore persoana respectivă, neputând-o înlătura decât în anumite condiții restrictive.

PUNEȚI-VĂ LA ADĂPOST COPIII:

1. Desemnarea tutorelui de către părinte:

Art. 114-120 Cod civil

Atunci când *niciunul dintre părinți* nu se poate îngriji de interesele minorului, ambii fiind decedați, dispăruți, puși sub interdicție judecătorească etc, ocrotirea copilului este asigurată prin numirea de către instanță a unui tutore.

Noul Cod civil permite părinților să desemneze persoana care să se îngrijească de interesele minorului, pentru situația în care, pe viitor, nevoia o va impune. Desemnarea acestei persoane se poate face prin act autentic notarial sau prin testament, putând fi revocată fără consimțământul persoanei desemnate.

Instanța de judecată investită cu instituirea unui tutore pentru minor va numi în această calitate persoana desemnată de către părinți, neputând-o înlătura decât în anumite condiții restrictive.

2. Recunoașterea copilului de către părinții săi:

Art. 414 – 418 Cod civil

Dacă nașterea copilului nu a fost înregistrată în registrul de stare civilă sau dacă, în registrul de stare civilă, copilul a fost trecut ca născut din părinți necunoscuți, mama îl poate recunoaște pe copil. De asemenea, copilul conceput și născut în afara căsătoriei poate fi recunoscut de către tatăl său. Recunoașterea se poate

face prin declarație la serviciul public comunitar local de evidență a persoanelor, prin înscris autentic sau prin testament, în condițiile legii.

Nu va putea fi recunoscut copilul a cărui filiație stabilită, potrivit legii, nu a fost înlăturată. Cu titlu de exemplu, precizăm că se prezumă că un copil născut sau conceput în timpul căsătoriei are ca tată pe soțul mamei; el nu va putea fi recunoscut de către un alt bărbat, până când filiația față de soțul mamei nu a fost înlăturată. Cu toate acestea, dacă filiația anterioară a fost înlăturată prin hotărâre judecătorească, recunoașterea este valabilă.

3. Acordul cu privire la exercitarea autorității părintești asupra copilului ai cărui părinți nu sunt căsătoriți:

Art. 505, art. 506 Cod civil

În cazul copilului născut în afara căsătoriei ai cărui părinți nu conviețuiesc, modul de exercitare a autorității părintești se stabilește de către instanță. Cu încuviințarea instanței, părinții se pot înțelege cu privire la acest aspect. În cazul în care doriți să stabiliți, pe cale amiabilă, modalitatea de exercitare a drepturilor și obligațiilor părintești, notarul public vă poate oferi consiliere în acest sens, redactând totodată și convenția dintre dumneavoastră și celălalt părinte.

CUNOAȘTEȚI-VĂ DREPTURILE ȘI APĂRAȚI-VĂ INTERESELE ÎN TIMPUL CĂSĂTORIEI:

1. Locuința familiei:

Art. 321, art. 322 Cod civil

Dacă soțul sau soția dumneavoastră deține în proprietate exclusivă o locuință (de exemplu, un apartament cumpărat înainte de încheierea căsătoriei sau moștenit, chiar în timpul căsătoriei, de la părinți sau de la alte persoane), acest bun rămâne propriu, indiferent de durata căsătoriei.

Totuși, vă sunt recunoscute prin lege anumite drepturi asupra imobilului, în măsura în care acesta constituie locuința familiei (respectiv, este locuința comună a dumneavoastră și a soțului/soției sau, în lipsă, este locuința soțului la care se află copiii).

Declarația în formă autentică din care să rezulte că imobilul înscris în cartea funciara este locuința comună a soților sau locuința soțului la care se afla copiii se

va nota în Cartea funciară a imobilului. Odată efectuată notarea în cartea funciară, soțul proprietar nu va mai putea înstrăina locuința fără acordul dumneavoastră și nici nu va putea încheia acte juridice prin care ar fi afectată folosința acesteia. Mai mult, soțul nu va avea dreptul să deplaseze din locuința bunurile ce mobilează sau decorează locuința familiei și nici nu va putea dispune de acestea fără consimțământul dumneavoastră scris.

2. Alegerea regimului matrimonial. Convenții matrimoniale:

Art. 312 – 372 Cod civil

Singurul regim matrimonial admis, până la data de 1 octombrie 2011, era regimul comunității. Începând cu această dată, respectiv de la intrarea în vigoare a noului Cod civil, soții (*sau, după caz, viitorii soți*) pot opta pentru unul dintre cele trei regimuri matrimoniale prevăzute de lege: (1) *regimul comunității legale*, (2) *regimul separației de bunuri* și (3) *regimul comunității convenționale*.

2.1. Ce motive vă pot îndemna să optați pentru un regim matrimonial, altul decât comunitatea legală?

Comunitatea legală de bunuri este regimul matrimonial cu cea mai largă răspândire. Numai o mică parte dintre persoanele căsătorite optează pentru un regim convențional la data încheierii căsătoriei sau aleg să își modifice, în timpul căsătoriei, regimul matrimonial.

Totuși, este posibil să considerați că regimul comunității legale este prea restrictiv pentru dumneavoastră și să doriți să vă păstrați independența patrimonială și după încheierea căsătoriei. În acest caz, puteți opta pentru regimul separației de bunuri sau pentru un regim de comunitate restrânsă.

Dimpotrivă, ați putea dori să lărgiți sfera comunității, incluzând bunuri sau datorii care ar fi considerate proprii ale fiecărui soț, conform regimului comunității legale. În acest caz, puteți opta pentru comunitatea convențională extinsă.

2.2. Regimul comunității legale

Bunurile dobândite în timpul regimului comunității legale de oricare dintre soți sunt, de la data dobândirii lor, bunuri comune în devălmășie ale soților. Veniturile salariale, pensiile și alte drepturi bănești asimilate acestora nu sunt, ca regulă, bunuri proprii, ci fac parte din comunitate.

Anumite categorii de bunuri sunt însă proprii ale fiecărui soț, chiar dacă au fost dobândite în timpul căsătoriei: bunurile dobândite prin

moștenire sau donație, bunurile de uz personal, bunurile care înlocuiesc în patrimoniul unuia dintre soți un bun propriu al acestuia etc.

Vor fi de asemenea incluse în sfera bunurilor proprii și bunurile destinate exercitării profesiei unuia dintre soți. Notarul public vă poate consilia cu privire la posibilitatea dobândirii în timpul căsătoriei, ca bunuri proprii, a bunurilor destinate exercitării profesiei dumneavoastră, fie ele mobile sau imobile.

La data încetării căsătoriei (prin deces, divorț etc), comunitatea se lichidează și se stabilește cota ce revine fiecărui soț din bunurile comune. Până la proba contrară, se prezumă că soții au avut o contribuție egală la dobândirea acestor bunuri.

2.3. Regimul separației de bunuri

Dacă soții optează pentru regimul separației, fiecare va fi proprietar exclusiv în privința bunurilor dobândite înainte de încheierea căsătoriei, precum și a celor pe care le dobândește în nume propriu după această dată.

Dacă unul dintre soți încheie singur un act prin care dobândește un bun, folosindu-se, în tot sau în parte, de bunuri aparținând celuilalt soț, acesta din urmă poate alege, în proporția bunurilor proprii folosite fără acordul său, între a reclama pentru sine proprietatea bunului achiziționat și a pretinde daune-interese de la soțul dobânditor.

În cazul în care soții dobândesc împreună în timpul căsătoriei anumite bunuri, aceste bunuri aparțin soților în proprietate comună pe cote-părți. Dintre toate regimurile matrimoniale reglementate de noul Cod civil, separația de bunuri asigură soților cea mai mare independență patrimonială.

2.4. Regimul comunității convenționale

Alegând regimul comunității convenționale, soții pot, în principiu, să restrângă sau să extindă sfera bunurilor și a datoriilor ce intră în comunitate, precum și să prevadă reguli speciale privind gestiunea bunurilor comune și lichidarea acestui regim. Spre exemplu, soții ar putea să aleagă să introducă în comunitate anumite bunuri, inclusiv imobile (locuință, teren, etc.) dobândite de unul dintre ei, ca bunuri proprii. De asemenea, ar putea să prevadă că anumite bunuri dobândite în timpul căsătoriei și care în mod normal ar deveni proprii, să intre în comunitate. Astfel, se va crea prin convenție matrimonială o comunitate de bunuri a soților mai cuprinzătoare decât cea reglementată de regimul matrimonial legal. Dimpotrivă, comunitatea de bunuri a soților poate fi restrânsă, prevăzându-se, de exemplu, că

anumite bunuri dobândite în timpul căsătoriei care, conform regimului legal, ar intra în comunitate, să rămână proprii ale soțului dobânditor.

2.5. Clauza de preciput

Prin convenție matrimonială, puteți primi sau puteți acorda un avantaj patrimonial soțului sau soției dumneavoastră față de ceilalți moștenitori, oferindu-le posibilitatea preluării fără plată, la decesul dumneavoastră, a unuia sau unora dintre bunurile comune.

Clauza de preciput poate fi stipulată în beneficiul fiecăruia dintre soți sau numai în favoarea unuia dintre ei. În categoria bunurilor ce pot face obiectul clauzei de preciput se pot include locuința familiei, anumite bunuri ce mobilează, utilizează sau decorează locuința familiei, sau alte bunuri.

Este bine de reținut că prin stipularea acestei clauze în favoarea soțului sau soției nu se va putea aduce atingere drepturilor succesoriale ale celorlalți moștenitori rezervatari (copiii, sau, în lipsă, descendenții din copii, iar în cazul în care nu aveți descendenți, părinții).

2.6. Cum puteți opta pentru un alt regim matrimonial decât comunitatea legală?

Soții pot opta pentru regimul separației de bunuri sau pentru regimul comunității convenționale prin încheierea unei convenții matrimoniale, prin act autentic notarial. În cazul în care soții nu aleg unul dintre aceste două regimuri matrimoniale li se va aplica, de la data încheierii căsătoriei, regimul comunității legale de bunuri.

2.7. Când puteți opta pentru un anumit regim matrimonial? Când puteți înlocui regimul matrimonial?

După cel puțin un an de la încheierea căsătoriei, soții pot să înlocuiască, ori de câte ori doresc, regimul matrimonial existent cu un alt regim matrimonial ori să îl modifice, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege pentru încheierea convențiilor matrimoniale.

Convenția matrimonială poate fi încheiată și înainte de căsătorie, dar va produce efecte numai de la data încheierii căsătoriei.

2.8. Cum vă puteți asigura că soțul sau soția nu încheie cu alte persoane acte contrare regimului matrimonial ales?

Notarul public care a autentificat o convenție matrimonială va înscrie această convenție într-un registru special, care poate fi verificat de către orice persoană interesată.

De asemenea, în cazul în care convenția conține prevederi referitoare la anumite bunuri deja deținute de soți, aceasta se va înscrie, în plus, în cartea funciară, la registrul comerțului, precum și în alte registre de publicitate prevăzute de lege.

În cazul în care, ulterior încheierii convenției, soții dobândesc drepturi asupra unor bunuri înscrise în aceste registre de publicitate, ei vor putea solicita să fie notată sau, după caz, înscrisă și convenția matrimonială.

3. Partajul bunurilor în timpul căsătoriei

Art. 358 Cod civil

Anterior intrării în vigoare a noului Cod civil, soții puteau să partajeze bunurile comune dobândite de ei în timpul căsătoriei numai prin hotărâre judecătorească, în condiții restrictive.

În reglementarea actuală, chiar dacă soții sunt căsătoriți sub regimul comunității legale sau convenționale, noul Cod civil le dă dreptul să împartă bunurile comune, în tot sau în parte, în timpul căsătoriei, prin act încheiat în formă autentică notarială. Bunurile atribuite fiecărui soț prin partaj devin bunuri proprii, iar bunurile neîmpărțite rămân bunuri comune.

Orice alte bunuri dobândite ulterior partajului, în timpul căsătoriei, vor intra în comunitate, conform prevederilor din lege sau din convenția matrimonială.

PUTEȚI DIVORȚA PE CALE NOTARIALĂ.

***APELAȚI LA NOTARUL PUBLIC PENTRU A CONSTATA DIVORȚUL ȘI PENTRU A ÎNCHEIA ACORDUL CU PRIVIRE LA COPIII MINORI REZULTAȚI DIN CĂSĂTORIE.
PARTAJAȚI BUNURILE COMUNE***

În cazul în doriți să divorțați și ați ajuns la o înțelegere în acest sens cu soțul/soția, este bine să știți că puteți apela la notarul public pentru constatarea divorțului, chiar dacă există copiii minori rezultați din căsătorie și indiferent cât timp a trecut de la data încheierii căsătoriei.

Poate notarul constata divorțul dacă sunt copiii minori rezultați din căsătorie?

Art. 375-378 Cod civil

Da, notarul public poate constata divorțul și în acest caz. Soții, consiliați de notarul public, vor trebui să convină cu privire la modul de exercitare a autorității părintești, la stabilirea locuinței copiilor după divorț, modalitatea de păstrare a legăturilor personale dintre părintele separat și fiecare dintre copii, precum și stabilirea contribuției părinților la cheltuielile de creștere, educare, învățatură și pregătire profesională a copiilor. În cazul în care soții nu ajung la un acord sau în cazul în care acest acord nu este în interesul minorilor, notarul public nu va putea constata divorțul.

Poate notarul public autentifica actul de partaj al bunurilor comune în urma divorțului?

Art. 355-357 Cod civil

Da, notarul public poate autentifica convenția soților referitoare la partajul bunurilor comune, după ce va face în prealabil lichidarea regimului matrimonial. Posibilitatea lichidării regimului matrimonial și a partajării bunurilor comune prin act notarial există indiferent dacă divorțul a fost pronunțat de instanță sau constatat de notarul public ori, după caz, de ofițerul de stare civilă.